

HEMBYGDSVÄNNER!

Sommarens aktiviteter på Hembydsgården har varit både många och fantastiska. Ett rikligt programutbud jämte engagerade medlemmar, som guidad i stugor, har bäddat för framgångarna.

I början på sommaren ägde Heimbygds spelmansstämma rum. Under två intensiva dygn spelades det i stugor och prång och gav oss alla en försmak av sommarens härligheter.

Samarbetet med barnomsorgen har fortsatt, liksom stugkvällarna med kyrka och samfund.

Inventeringen av föremålssamlingen har fortsatt under Mary Nilssons skickliga ledning.

Överhuvudtaget har föreningen i sommar fått ett kraftigt stöd av ALU-medarbetare, som tillsammans med personalen i övrigt gjort ett fantastiskt arbete. Således har 2 st hjälpt Sigvard Mårtensson och några beredskapsarbetare att uppföra en mycket fin "bakstuga". 4 st har arbetat med slöjdmässan och 4 st har arbetat med inventeringen av föremålssamlingarna.

Till alla som arbetat på Hembydsgården i sommar riktar jag, på styrelsens vägnar, ett varmt och innerligt tack för Edra insatser!

Sten Sundquist

vice ordförande.

ÄRADE MEDLEMMAR!

Sommarens sista ros är för länge sedan plockad, och de gula och röda höstlöven har singlat och singlar väl än i någon mån till den ännu snöfria marken. Manuskript har också singlat in på redaktörsbordet och bland dem märks artikeln "Bibliotek och läsestuga i Strömsund" av bibliotekarien vid kommunbiblioteket härstädes, Gunnel Backlund. Hon ställer några frågor som kanske någon vet något om. Hör i så fall av er till Gunnel på biblioteket, tel. 0670-16275. I ett kommande Strömsblad berättar hon vidare om biblioteket och dess utveckling.

Under årens lopp har stundom framförts en önskan att vårt blad skulle skriva något om vår gamla kyrka. Ur olika källor har därför uppsatsen om vår medeltidskyrka sammanställts med förhoppningen, att den - i sin begränsade form - skall ge en någorlunda god inblick i skeendet kring den lilla helgedomen.

Vi påminner igen om korta skildringar, minnesbilder, från skola, föreningsliv, militär- och beredskapstid, arbets-, nöjes- och raggarliv m.m. Det kan vara läs- och tryckvärt. Troligen. Har ni dessutom foton från gångna, lyckliga dar så låt oss låna dem.

Vi hoppas att Strömsbladet skall ge en stunds avkoppling och vi avslutar med en förhoppning om en skön höst och dito vinter samt med uppmaningen: Köp och läs Strömsboken 1996.

FLYTTAT TILL STOCKHOLM

har Ulla och Jens Örjebo för några veckor sedan. Strömsund blir därmed två kända och välkända profiler fattigare, och vår förening - som de ingalunda lämnar - kommer snart att märka, att vi inte längre har dem i vår omedelbara närhet. Båda har ju som alla vet varit mycket aktiva och flitiga medlemmar i HF och arbetat i dess styrelse, i kommittéer och f.ö. deltagit och tagit ansvar för föreningens verksamhet både här och där. Vi hoppas emellertid, att Jens, som ju ofta medverkat i Strömsboken och Strömsbladet med artiklar och uppsatser fortsätter sitt forskande och skrivande oss till glädje och nytta.

Vi hoppas också, att Ni, Ulla och Jens, kommer att finna Er väl tillrätta i huvudstaden, så att Ni inte "långledes" där och till olidlighet längtar den milsvida utsikten över vatten, skogar och fjäll från fastigheten i Gärde.

Varmt lycka till!

Red.

HEMBYGDSGÅRDENS SOMMARPROGRAM 1995

Sommaren 1995 är för länge sen över, och det är dags att summera resultaten av sommarverksamheten. I stort sett har vår planering följts och allt har klaffat bra.

Sommarprogrammet börjar alltid med midsommarfirandet. Detta har alltmer blivit en fest för små och stora strömsbor, som då gärna går till HG och tar del av Strömslagets aktiviteter på midsommaraftonen och kyrkans gudstjänst på midsommardagen.

Välbesökta har stugmötena varit, varierande och mysiga kvällar vid öppen eld i Storstugans hägn.

Den sista juni fick vi se proffsig dans av en grupp från Estland och uppträdande av Hoven Droven.

Spelmansstämman 1-2 juli var en trevlig tillställning, som även gav netto i kassan. Många nöjda spelmän och dansare. Det var ett arrangemang som fordrade stor organisationsförmåga. Det fungerade ändå tillfredsställande.

Slöjdmässan har hållits öppen hela juli månad. Försäljningen har sjunkit något sen i fjol. Det är lika över hela linjen, även besökarna har varit färre. Alla håller i plånboken i dessa tider. Den 5-18 juli pågick en fotoutställning som iordningstänkts av Ulf Videmo. Bilderna är tagna av framlidne Albin Svensson, Hill-sand. Fotografierna kommer att finnas och förvaras hos Helmlöuta Hembygdsförening. Utställningen rönte många intresse, och minnen från svunna år väcktes.

I Kansliets sammanträdesrum utställdes 15/7 - 15/8 Yngve Gamlins c:a 30 karikatyrteckningar av lärare och klasskamrater vid realskolan i Strömsund i början av 1940-talet. Även denna utställning rönte livligt intresse.

Hembygdsgården gick av stapeln i vackert väder den 15/7. Vackra damer i dräktparaden. Ett bra program från scenen, aktiviteter i stugorna, kesfil i Storstugan. En högtidlig och minnesrik inledning i kyrkan, där Ströms och Gåxsjöes spelmanslag medverkade. Skönsång av Malin Myrstad och Inga-Lill Eriksson. Kort andakt av Peter Nordén. I stora logen älghornsutställning, mäktiga huvudprydnader från skogarnas konung.

16/7 Knivtillverkning av Sven-Åke Axelsson och älghornsutställningen kvar. Vi serverade älgbuljong och smörgåsar i Storstugan. Fiskeklubben medverkade, och underhållare var Sven Gösta och Sara från Hoting.

17/7 Hemvänderveckan fortsätter med loppmarknad en regnig måndag, glest mellan besökarna. Skikams och mesesås serveras.

Loppmarknaden och aktiviteterna fortsätter. Vi ger oss när det drar ihop sig till "Dunder". Det verkar som alla väntar tills den stora begivenheten kör igång. Då kommer artisterna, då kommer besökarna, inget rekord men väldigt bra tillslutning.

Sommarprogrammet har även omfattat disco och dans, yxkastartävling samt "Skogens Dag" som Norrskog ordnade 12/8 och Fiskeklubbens Festival den 25-26/8.

Som vanligt också tipsrundor, vår eminente Sven Sikström, väver-skor, korgmakare, kolbullsgubbar, alla guider och lottflickorna. Ingen tunnbrödsbakning i år, men den nya bakstugan står nu färdig.

Britt Marie har kört som vanligt med Café Tomten invid Vattudalen, som nu också ståtar med en fontän i blickfånget, till glädje för oss alla.

Tack, alla människor som stöttar och hjälper i tid och otid, ingen nämnd och ingen glömd. Vi funderar på nästa sommar!

Programkommittén

genom Gunvor Göransson

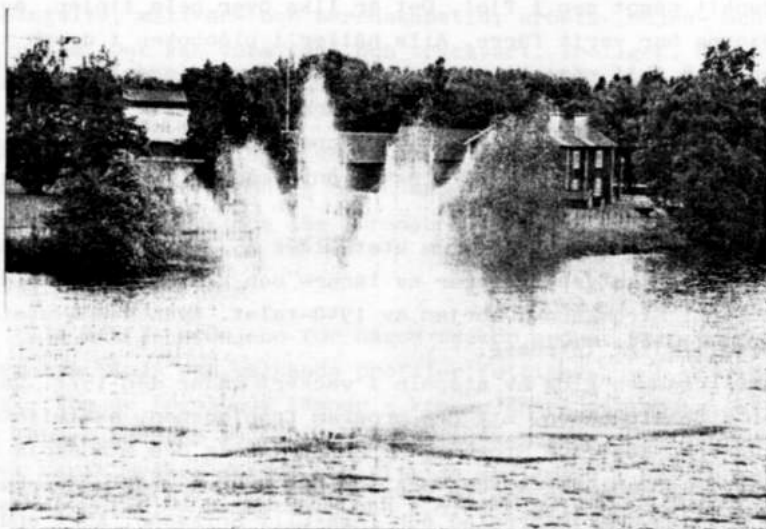

Foto: Håkan Hopstadius

Strömsund (ÖP)

"Till förskönande av Strömsunds samhälle" bildades en fond 1964. Först nu, efter många turer, kan flataborna och andra njuta av resultatet, en elva meter hög, belyst, vattenfontän i vattnet utanför hembygdsgården.

Fonden skapades av Lions Club och hembygdsföreningen tillsammans med dåvarande Ströms kommun. Nu har pengarna totalt drygt 135 000 använts, kommunen har svarat för vissa arbeten och Gräninge Energi har även hjälpt till.

Nu äntligen sundet fått sin fontän
med vattenstrålar högt upp mot bron
för Hembygdsgården blir det en vän
som spelar för oss likt glädjens ton

Då hösten kommer-så mörk mot natten
med el fontänen blir ljuskaskad
dess silverblänk över svarta vatten
gör dysterkvällen smått glitterglad

Sen blir det vinter, och den får sova
bland iskristaller och mjuka snön
mot vår och sommar vi får som gåva
att åter vattenkonst se så skön.

Ingrid Lejdstrand

"EFTERSNACK."

Gunvors fylliga redogörelse visar att vår programkommitté, Gunvor Göransson, Rolf Waldemarsson, Enar Jonasson, Måret Sundqvist, Mats Eriksson och Hans-Erik Dahlgren, återigen gjort ett gott arbete.

En annan kommitté - liten men energisk - är tillsynskommittén: Ulla-Britt Jönsson, Inez Ejemar och Runa Strid. Deras insats är trivselskapande och hemtrevliggörande, bl.a. iordningställande och städning av gårdens stugor inför samt tillsyn och blomstersmyckning m.m. under sommarsäsongen.

Medlemmar av styrelsen har i sommar ställt upp som ansvariga för att den dagliga verksamheten skall fungera bra. En viktig uppgift som bör vara ett ständigt återkommande inslag på HG.

Nu går vi raskt över till nästa avsnitt, som kommer att handla om pengar och åter pengar. Vi ska nämligen ta del av det ekonomiska utbytet av sommaren. Besökarna på gården, fjolårssiffrorna inom parentes, har varit färre än i fjol eller 4547 (5049) som betalat 10:- kronor och 253 (285) som löst säsongkort à 30:- kronor. Summerar vi nu alla de avrundade inkomstposterna får vi följande:

Entréer	53500:-
Lotteriet	20000:-
Div. försäljning	10000:-
Slöjdmässan	33000:-
Spelmansstämman	25000:-
Summa kr. c:a	141500:-

Även i år ett vackert netto, och det finns åter anledning att erinra om alla de ideellt arbetande krafterna, styrelse, kommittéer och de många medhjälparna samt ALU-arbetarnas insatser.

DEN NYA BAKSTUGAN

på vår gård står nu färdig att tas i bruk. Den vackra och stilrena byggnaden, uppförd bakom Storlogen, skiljer sig märkbart genom sin gråblå färgton från de andra, huvudsakligen rödkritade husen på HG. Bakstugan har kostat c:a 200.000 kronor att uppföra. Mångkunnige Sigvard Mårtensson har ritat och kostnadsberäknat, murat bakugnen och dessutom varit arbetsledare. Byggnadskommittén har all heder av sin satsning. Bakstugan, som har elvärme, tvättrum och WC, kan användas året runt. Baktid beställes på kansliet.

DEN GAMLA BAKSTUGAN

tidig 1700-talsbyggnad, har efter grundlig städning och ommöblering av våra duktiga ALU-flickor återfått något av sin ursprungliga stämning som sockenskrivareboställe.

MULLNÄSHÄRBRET

treväningsförrådshuset bredvid sockenskrivarebostället, har ALU-flickorna också städat och lordninggjort som utställningslokal, där dess många föremål lämpligen kan beses till sommaren.

GARDENS GANGVÄGAR

har de sista veckorna kantskurits, rensats och påförts stjernmjöl som vältats. HG har därmed fått jämna, fina och rullstolsvänliga gångsträckor.

Foto Sicken Knutsson

Den nya bakstugan

"Gräv där du står!" - om bibliotek och läsestuga i Strömsund

"Det förflutna är ingenting som skall paraderas vid festliga tillfällen. Det bara förlamar historien. Men när man behöver ta sats är det bra att ta några steg tillbaka." Så skriver Sven Lindqvist i sin bok "Gräv där du står. Hur man utforskar ett jobb. 1978."

Eftersom Strömsunds bibliotek - f d Ströms folkbibliotek - fyller 90 år i höst kan det vara på sin plats - och hög tid! - att forskning påbörjas. Det kan också vara välgörande att ta några steg tillbaka innan vi definitivt går in i data-åldern och de gamla kort-katalogerna skattar åt förgängelsen eller blir aktade musieföremål - vem avgör vad?

Den här artikeln ger enbart utrymme för de första stapplande stegen och vill skildra hur det hela började med protokoll och kassaböcker som utgångspunkter. Av kassaboken framgår att det blev en något trevande start för kulturen. I januari 1906 fanns 15 kr i kassan och den 16 januari inköptes för 45 kr ett "bokskåp enligt räkning fr Näs vikens Träförädlings ABL" - "Målning och smide å skåpet" kostade 13.75 enl. en anteckning i kassaboken. Fanns skåpet kvar länge? I så fall var?

Hundskatte-medel blev starten - men låt oss ta det från början och gå 90 år tillbaka i tiden, till beslutet vid ordinarie kommunalstämma i Ström den 29 okt 1905 där § 4 lyder sålunda: "På förslag av länsman Gärdin beslöt stämman att af hundskattemedel anslå 250 kronor till inköp av ett parti böcker, hvilka nu ägdes af handlanden E. A. Ahlström, och beslöts på samma gång att anordna ett sockenbibliotek, hvartill bokpartiet - efter skedd gallring - skulle utgöra stamme. Till styrelse för sockenbiblioteket utsågos pastor N Söderlind, folkskolläraren M Nordfors, handlanden Nils Persson samt fröknarna Erika Häggdahl och Elise Svensson. Styrelsen fick i uppdrag att gallra boksamlingen, söka statsbidrag och inleda underhandling med läsestugan om samarbete."

Nu har vi kommit en bit på väg - vi har ett parti böcker, en styrelse och tips på lokal. Fredagen den 10 november 1905 samlades så styrelsen till sitt första sammanträde i Ströms läsestugas lokaler i Godtemplarhuset. /nuv Andrés-Lövbergavägen 8 -huset byggdes av IOGT och stod färdigt 1891./

Läsestugans historia är ett ämne för sig, men klart är att Erika Häggdahl var en av initiativtagarna. Grundplåten utgjordes av inkomster från en basar, som IOGT-logen 655 Norrskenet ordnade julen 1904. Ströms folkbibliotek fick flytta in i läsestugans lokaler kostnadsfritt. Varifrån kom idén om läsestuga? Hade Erika Häggdahl med sig den från Härnösand varifrån hon kom flyttande till Ström - vem vet mer om läsestugor? Det var tydligen den tidens bok-café med servering och tidningsläsning - man prenumererade på ett 15-tal dagstidningar.

I det bevarade arkivmaterialet kan vi se vilka och hur stor dagsförtjänsten var på serveringen. Endast tre böcker finns kvar, som det tydligt står Strömsunds läsestuga på. Finns flera i behåll? - i så fall var...

I Strömsunds Tidning kunde man läsa den 9 jan 1906 om att folkbiblioteket kommit igång./Notisen finns återgiven i Strömsboken. Årgång 1980 s 21/
" Biblioteket förklarades öppnadt i söndags medelst en enkel fest på läsestugan, hvaribland annat förekom tal av biblioteksstyrelsens ordf. pastor N. Söderlind." Ur kassabok och protokoll kan avläsas att en auktion på gamla böcker inbringade 29 kronor och 25 öre.

Den valda styrelsen hade gjort ett gott arbete under de två månaderna -nov och dec 1905. De träffades till sammanträden 10 gånger varvid bokpartiet gallrades och de första böckerna skrevs in i en låne-journal. De hade vänt sig till Folkbildningsförbundets bokförmedlingsbyrå i Stockholm för att få hjälp med gallringen och sålde också en del genealogiska verk efter anbud till Klemmings antikvariat för 240 kr - alltså nästan lika mycket som hela bokpartiet kostat kommunen -250 kr av hundskattemedel.

Den 10 mars 1906 beslutar styrelsen om nya bokinköp -ett 30-tal böcker uppräknas i protokollet - böcker av Fröding, Runeberg, Rydberg, Tegnér och Pelle Molin m.fl. samt reseskildringar bl a av Sven Hedin.

Nog vore det intressant med en utställning av dessa böcker - om de finns i behåll? I skrivande stund vet ingen vad den äldsta bevarade boken heter i biblioteket.. dags att gräva i magasinet och lägga in den i databasen...

Erika Häggdahl var bibliotekarie från 1905 till 1912. Vid ett sammanträde den 23 mars 1914 rapporterades att inventering gjorts och biblioteket bestod av 398 band. Vad hände sen? 1915-1919 finns inga protokollförda sammanträden. Nästa protokoll är daterat 16 jan 1920 och då inleds en ny epok med en ny styrelse:

§ 1 -" Utsågs till ordförande rektor A Mattesson, till sekreterare fil.mag. Ebba Larsson och till kassaförvaltare skräddaren Algot Eliasson."

Säkert välkända namn för Strömsbladets läsare. Alfred Mattesson var ordf. i styrelsen ända till 1952 och skötte väl också biblioteket tillsammans med sin fru Hanna Mattesson. Vem har minnen -tidningsurklipp,foton m m ?

1950-58 höll biblioteket till i fd. skolkontoret - 1958-1969 på Ångsgatan 3 - nuvarande IFK:s lokaler - 1910 flyttade man ut ur läsestugans lokaler till Erika Häggdahls privata bostad -tiden 1912 till 1950 är något oklar-ännu så länge - plats för efterforskningar, innan fortsättningen kan skrivas ned.

KÄLLOR: Protokollsbok för Ströms kommunbiblioteks styrelse 1905-1951

Kassabok för kommunbiblioteket 1905-1907

Årsberättelse för Strömsunds kulturnämnd 1975

Strömsboken Årsbok 1980 - Strömsunds Tidning 1905-1908

Arkivmaterial från Strömsunds Läsestuga i IOGT-NTO-föreningen Norrskens arkiv

Gunnel Backlund
Bibliotekarie

FORNLÄMNING.

Lämningen är en kulle med plan översida utbyggd i halvcirkelform med ca 3 m radie, kanthöjd ca 0,5 m. I den rundade framkanten är stenar lagda på varandra, synliga. Jag har haft funderingar på tjärbränning, men ingen tillfrågad känner till att sådan förekommit här.

Platsen är belägen ca 1,5 mil N Äspnäs och ca 500 m från Vattudalens strand. Någon skogskoja torde ej ha stått här tidigare.

Det kan verka fantasifullt att tänka sig utvinning av järn, men inget bör uteslutas. Området har i sina diken på många ställen förekomster av rostfärgat slam som kan betecknas som ett kolloid, ett lösningstillstånd med mikroskopiska järnpartiklar med oljig yta, som har ett slags hinna.

I verket "Metallteknik, Under Vikingatid och Medeltid", av Andreas Oldeberg, sid 212-213, kan bl.a. läsas: "Från medeltid kan skiljas på två huvudgrupper av ugnar, - gropugnar och schaktugnar med olika varianter.

Den egentliga gropugnen var nedgrävd i marken och fodrad med sten eller lera. Den har förekommit i Skandinavien under förhistorisk tid och medeltid.

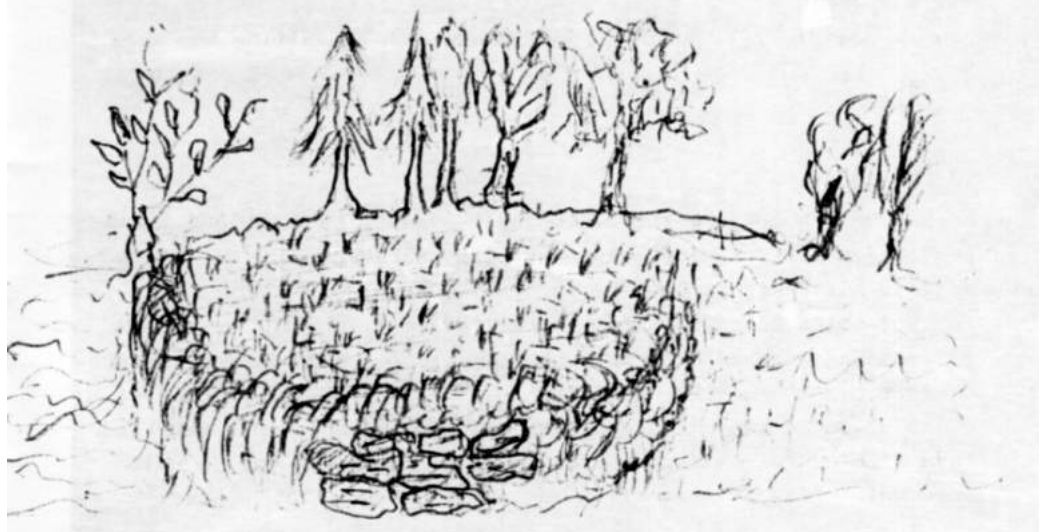
I mellersta Sverige och i Södra Norrland har använts en s.k. upplyftad gropugn d.v.s. den har varit anlagd på marken men omgiven av en jordkulle.

Såväl under förhistorisk tid som under medeltid torde sjö och myrmalmer ha varit utnyttjade ifråga om järnutvinningen".

Intill "min fornlämning" ligger en liten myr, möjligen kan traktens myrar innehålla myrmalm och i så fall kunnat ge råvara till järnutvinning.

Är möjligen någon liknande anläggning - förutvinning av järn - känd inom kommunen?

Ingvar Rislund

Kullen visar tydligt att den är anlagd, framtill en slags kallmurning.

"N LILL-PALLE A "ÖJARSBUSSEN".

Pål Pålsson - Lill-Pälle kallad - levde- och bodde på sin gård i byn Öjaren (1863-1956). Han fick uppleva nymodigheten att det blev landsväg och även "kollektivtrafik" när en kombinerad post- och passagerarbil gick tur-retur Öjarn-Strömsund.

Pål hörde till de mycket morgonpigga personer som säkerligen levde efter ordstävot "Morgonstund har guld i mun". När han då hade ärendet in till tätorten och tänkt sig att åka med det nya färdmedlet, var han uppe och resklar långt innan den tidpunkt som var utsatt för "Öjarsbussens" avgång. Pål sa då -"Je böörj å gå je!" Han gick ända fram till Strömsund, och var där före bussen. Efter att ha utträttat det han tänkt i samhället, tyckte han att tiden blev för lång att invänta bussen igen så åter igen sa han -"Je böörj å gå je!" Och så vandrade Pål mot Öjarn, och var hemma ett bra tag innan bussen dök upp i byn..

Berättat av Anders Pålsson, Göteborg, son till Olof Pålsson, född 1869 i Öjarn.

ORDSTÄV

Det var så det, sa han som gjorde baljor.

Man tager som man haver, sa gumman och torkade spisen med katten.

Här måste spacklas, sa den lindrigt nyktre målaren, när han hängde på gårdesgården.

Här hastar ingen brådska, sa skomakaren och åt välling med syl.

"VILDA TÄSJÖ"

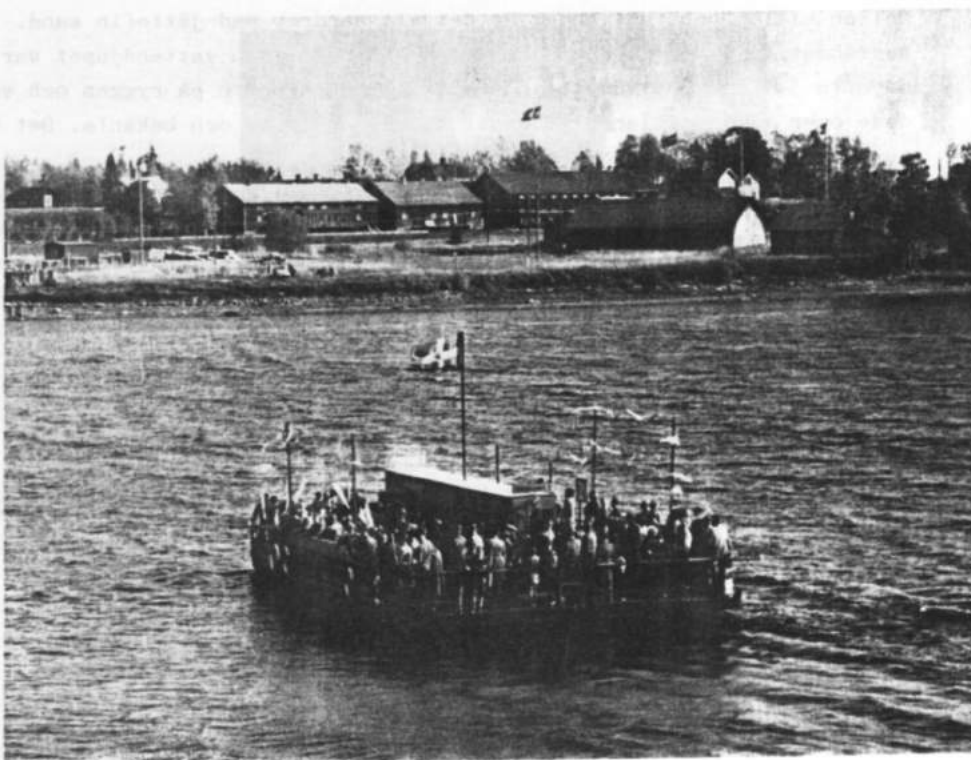
En skogs- och grovarbetare från Täsjö-bygden, kunde ibland i samband med spritförtäring gripas av bärsärkaraseri, och då gällde det att hålla sig på avstånd från honom.

På 1950-talet bodde han vid ett tillfälle på "Rum för Resande" i Strömsund. Han drack sprit och fick ett av sina omtalade vredesutbrott och tog sig för att slå och riva sönder möbler och f.ö. allt som fanns i rummet. Vid tinget undrade domaren hur han kunde fara fram och vandalisera på detta vis. "Ingenting var ju helt i rummet." "Jo, svarade Vilda Täsjö, "tapeterna var ju kvar."

Ivan Nyström har berättat.

Strömsundsbron provbelastas
1956
Sista färjturen över Strömssundet

LILLÖN.

Den här lilla berättelsen om Lillön utanför tullingsåslandet brukade jag berätta för mina små barnbarn:

"Det var en gång en liten gumma som ägde Lillön. Hon bodde där ett par månader varje sommar, då ett litet barnbarn fick vara hos henne ett par veckor.

Stugan, som hon bodde i, hade två rum med öppen spis i båda rummen. Hon lagade till mat på en av dem. Varje kväll kokade hon sin gröt, och den åt hon med träsked.

Nere vid sjön fanns en lada, där ett andpar hade sitt bo. Äggen, som fanns i boet, tog hon in i köket, och kokade eller stekte; det var stora och fina ägg.

På norra sidan av ön, stupade en hög jordslänt rakt ner i sjön. Där hade hundratals backsvanar sina bon. Det såg ut som en bisvärm, då de flögo ut och in i boet; det var en skojig syn.

I bland tog gumman sin roddbåt och lade ut sina nät i sjön för att få fisk till middagen.

Hon plockade även bär, och det var gott om både blåbär och lingon på ön.

Mellan Lillön och fastlandet är det ett sandrev med jättefin sand. Avståndet till fastlandet är ungefär 200 meter, och vattendjupet var då ofta 3-4 dm. I bland tog hon sitt lilla barnbarn på ryggen och vaddade över till fastlandet för att hälsa på vänner och bekanta. Det var en härlig upplevelse för barnet.

Som du kanske anar så var den gamla gumman min farmor, och barnbarnet var jag. Jag var då 4-5 år gammal. Farmor dog 1925. Min farmor hette Gertrud Olofsson och var född 1852. Hon blev änka redan 1908 efter min farfar Olof Olofsson (1837-1908), Tullingsås, som ägde Lillön.

Min kusin Erik Jamte (1918-1995) blev för många år sedan ägare till ön, och bodde där tidvis med sin familj.

Numera är sjön reglerad, så på våren kan man gå torrskodd över. Detta varar ungefär en vecka, och sedan höjs vattenståndet upp till en meter.

Jag hade min stuga mitt emot Lillön i 20 år. Nu har jag ett litet krypin högre upp vid bygatan med en underbar utsikt över Vattudalen och Öarna med Strömsund på andra sidan sjön.

Jag har skrivit en liten dikt som jag kallat "Meditation", och den är inspirerad av Lillön och får nu bli slutvinjetten på min berättelse.

Klass V:a vid Strömsunds folkskola 1929. Lärare Axel Lögdberg.
Från vänster:
Sista raden: Gunnar Svanström, ?, Gunnar Forsberg, Kalle Melander, ?, Anders Jonsson, ?, Göte Olsson(Striplund).
Mellanraden: ?, Gunnar Wilhelmsson(Kork), Eskil Salomonsson, Gurli Persson, Emmy Johansson, Bojan Svensson(f.Gunnervall), Berta Myrén, Viola Kristoffersson(f. Mattsson), Anna Marie Granström(Lalla).
Första raden: Jonas Magnusson, Raoul Kring, Lasse Holmberg, Bertil Olofsson(Erik Jamte), ?, Arnlief Johansson.

Personalen på Ströms kommunalkontor i slutet av 1940-talet.
Från vänster: Maja Strömstedt, Kajsa Westerberg, Natanel Svensson, Hildegard Sjöberg, Ingvald Kejving, Gunnar Englund, Bibbi Kejving (gäst), Gunnar Schöön, Ingrid Lässman, Karl Olovsson(kom.nämndsordförande), Jonas Hansson(kamrer).

MEDITATION

(Begrundan, inåtvänd betraktelse)

Blåbärsris i blomning,
vide med sin mjuka varma knopp.
Björken löses ur sin domning,
det är liv i varje liten kropp.

Liv det är i varje gren,
vad kan det väl vara.
Fåglars kvitter, solens sken,
själv jag frigörs från en mara.

Det är allt bra skönt att vada,
över rev som nyss var torrt.
Men väl knappast någon skada,
att den långa bron kom bort.

Att slitta på udden denna ljuva kvällen,
och se solen dala i väster bakom fjällen,
och minna mig tillbaka när vi voro små,
och innerst inne önskade att nu vore då.

Ada Melander.

Foto August Lundholm

Lillön från Tullingsåslandet

DEN GAMLA MJÖLKBRYGGAN.

Det står en gammal, sliten mjölkbrygga vid landsvägen, intill Svegården i Öhn. Mjölkbryggan är nog över 50 år gammal vid det här laget. I vintras, kanske var det redan i höstas, då stormen tog halva kronan på vår poppel, rullade den flera gånger i riktning mot vårt hus. Nu är den nödtorftigt reparerad och står åter på sin plats vid vägen som går förbi oss.

Tänk om den kunnat berätta om det som varit. Ursprungligen fanns det sex sådana bryggor i byn. En stod vid dåvarande Konsum, en vid "Göranssons" och så denna. En vid vägskalet till Tjärnnäset, så en vid "väst i byn" och den vid vändplan, som man sade.

Då, på 40-talet, var det minst ett 25-tal bönder som levererade mjölk. Nästan alla i byn hade kor. Från början körde bönderna själva sin mjölk till mejeriet i Strömsund efter egen uppgjord lista eller turordning. Mejeriet låg efter Risselåsvägen och hade även en mjölkbutik där ortens invånare kunde köpa mjölk, grädde och ost i "lös-vikt". Vi mjölkleverantörer kunde där hämta beställda varor, som ost och smör.

Jag minns särskilt en gång, när mjölkskjutshästen skenade av någon anledning. Jag kan än idag för min inre syn både se och höra vagnshjulens dånande, mjölkflaskornas skrammel då Bertil med sammanbiten min åkte förbi här. Det gick undan vill jag lova. Sedan han låtit hästen "ta backen", här ovanför, vände han om, tog de flaskor han åkt förbi och lugnet var återställt. Vad som den gången skrämde hästen vet jag inte, men allt gick ju väl.

Det var en stund som byns karlar såg fram emot att få träffas vid mjölkbryggan. Att få talas vid, ventilera byns frågor, prata älgjakt och mycket annat. Skryta litet också, som då en granne skröt om hur mycket mjölk han levererade. Varvid en annan granne, då han fick höra talas om det, sade: "Han fick allt trampihop bra-nog då." Vid bryggan här var det dock länge endast två leverantörer. Sen kom Olle Öjeborn hit med sin mjölk. Prydligt satt leverantörsnumren uppsatta på mjölkbryggan. Minns bara vårt eget nummer, 17688. Hos Göranssons hade de sönerna Gunnar och Nils-Göran. De köpte en bil som hade släpvagn och som samtidigt tog passagerare. De fraktade i många år böndernas mjölk till mejeriet. Men, 60-talet kom, många sålde sina kor och blev snickare istället. Ladugårdarna blev tomma. Och vi som fortsatte med korna kände oss udda och ensamma. Så småningom kom Jens-Herbert med sin buss, där det fanns plats för såväl flaskor som folk. Därefter kom bröderna Hansson, Yxskaftkålen. Men där fanns ingen plats för annat än flaskorna.

De var inte så många, flaskorna, och de flesta hade ju egen bil då, och numera, sedan endast en mjölkleverantör återstår, hämtas mjölken med tankbil.

Länge kunde man även sända getmjölk till mejeriet, som då fanns i Sikås, men det lades ner 1951. Mjölken går nu till NNP i Östersund och ingen getmjölk tas längre emot där. Landsbygden, dess människor och djur, rationaliseras bort mer och mer.

Vår mjölkbrygga står i alla fall kvar ännu, som ett minne av tider som varit. Ett kulturminne är den. Krukan, där mjölken nu är utbytt mot de färgaste blommor sommartid. Renfana, enris och tallris till jul, björkris med fjädervippor i till påsk. Det blir till en hälsning från förr, uppskattat, särskilt om sommaren. Kanske kan landsbygden åter blomma. Bara här i vår by, Öhn, finns ju många unga familjer med barn nu. Unga, som tar vid, när vi som blivit gamla inte orkar längre. Må så vara att inte alla har grisar, får eller hästar. Men det väsentliga är ju, att byn lever vidare. Det bådär gott för framtiden.

Birgit Löfvander, Sve-gården, Öhn.

Foto Arne Rosenberg

Den gamla mjölkbryggan
på Sve-gården

STRÖMS GAMLA KYRKA.

Runstenen på Frösön, Sveriges nordligaste, anses härstamma från 1050-talet, och den berättar att Östman, Gudfasts son, lät kristna Jämtland och resa stenen. Tiden med både asatro och kristen tro i våra jämtländska bygder omfattade dock troligen ett par århundraden, varför det nog dröjde länge, innan man kunde påstå, att Ströms "fin-mork" *, Ström, Alanäs och Frostviken, också var kristnat. Men i slutet av 1200-talet anses kristendomen ha fått fotfäste också här uppe, och i en pastoratsförteckning över Jämtland från 1314 talas det om "Hambradal cum annexa". Detta annex är tvivelsutan Ström, och som annexförsamling till Hammerdal hade nog Ström redan då en egen kyrka. *

Vilket år vår första kyrka på kyrkogården nere vid sundet stod färdig vet vi inte. I ett protokoll vid besiktning av kyrkan 1831 står det: "Ströms kyrka är gammal och troligen byggd på 1300-talet". Om samma kyrka skriver Hölphers i sin beskrivning av Jämtland och Härjedalen 1775 "Kyrka av sten, ligger vid den s.k. Watudalen 3 5/8 mil norr ifrån Hammerdals kyrka. Förmenas vara ibland de äldre i landet".

Det har i Ström sedan gammalt påståtts att Ströms och Ramseles gamla kyrkor skulle ha uppförts av samme byggmästare och i stort sett ha samma stil och utförande. Eftersom Ramsele har sin gamla kyrka kvar, skulle alltså ett besök där ge oss en god uppfattning om vår första kyrkas utseende!

När kyrkan byggdes fanns det enligt traditionen bara sju bönder i hela socknen, och de hade inget behov av någon stor helgedom. Om kyrkans storlek berättar en urkund i Offerdals kyrkoarkiv: "Ströms kyrka af sten med hvalf m.m. af trä är 19 3/4 alnar lång och 11 3/4 alnar bred". *

År 1936 gjordes på initiativ av Ströms HF en första utgrävning på gamla kyrkogården, varvid murrester grävdes fram och sakristian lokaliserades. En andra och noggrannare utgrävning gjordes genom kyrko-fullmäktiges och Hembygdsförenings försorg 1968. Grundmurarna frilades och enligt ledaren för utgrävningen, antikvarie Börje Rosén vid länmuseet i Östersund, kunde två byggnadsepoker urskiljas.

- * Enligt norskt språkbruk kallade man samerna denna tid här uppe för finnar.
- * Ström och Alanäs blev först 1872 eget pastorat med kyrkoherde i Ström och komminister i Alanäs. 1922 blev Alanäs eget pastorat.
- * 1 aln ≈ 0,6 meter,

Den allra äldsta kyrkan, den medeltida, var 11-12 meter lång och c:a 7 meter bred. Enligt kyrkohistoriker Boel Almqvist var det en s.k. salkyrka, d.v.s. en kyrka med långhus och kor i samma höjd och bredd. Denna kyrka lär enligt handlingar ha funnits kvar 1756 för att vid en tillbyggnad, troligen under andra halvan av 1700-talet, förlängas åt väster till 18-19 meter och breddas åt söder till 10 meter.

Kyrkan hade som sig bör koret åt öster och porten åt söder och två små runda fönster, ett på vardera gaveln. År 1674 upptogs ett tredje fönster nu på södra långväggen. Kyrkporten, så smal att den endast tillät en person åt gången, fanns på söderväggen. Om gamla kyrkans dörr skriver Anna Werner i Jämten 1926 i "Kyrkorna - våra relikskrin" : "Enligt en uppgift vi sett i Jemtlands-Posten för år 1892 skall Ströms gamla kyrkas dörr ha hamnat på en smedja i Öhns by, där den ännu fanns i bruk i nämnda år".

Behovet av ljus inne i kyrkan var inte så stort, vilket förklarar förekomsten av endast två små fönster. Menigheten kunde ju inte läsa, och prästen hade talgljus till hjälp, när han läste mässan. Och mässan var den katolska, ty det var den katolska läran som förkunnades i vår kyrka och i vårt land, ända till reformationen på 1500-talet. Prästen mässade på latin, och kyrkan hade också ett latinskt namn: "Ecclesia Sancti Olai Straumiensis", d.v.s. "Den helige Olavs i Ström kyrka". Och Olav var Olav den helige, den norske kungen Olav Haraldsson, ibland också kallad Olav den digre.

Gudstjänsterna firades till en början med menigheten stående på det fuktiga jordgolvet. Först 1666 tillkom trägolv och bänkar. Predikstolen är försvunnen efter rivningen. Den beskrivs i ett protokoll från 1831 på följande sätt: "Predikstolen är gammal, utan förgyllning men målad med åtskilliga färger". På den stod ett timglas - en gåva till kyrkan 1672 - också det bortkommet. Ovanför altaret hängde från och med 1500-talet det lilla altarskåpet, som idag kan ses i vår nya kyrka och betraktas som en av dess främsta prydnader. Altarskåpet - troligen endast en del av en större uppsats - kan ha tillverkats i någon av hälsingekonstnären Haaken Gulleasons verkstäder. I skåpets mittpart står jungfru Maria med Jesusbarnet, omgivna av t.v. påven Gregorius med sin trevåningstiara och t.h. S:t Olof, Ströms kyrkas skyddspatron. I den vänstra dörren finner vi den heliga Birgitta och i den högra Petrus med himmelrikets nycklar och en bok. S:t Olof bär inte här ett av sina vanliga attribut, stridsyxan, utan bara riksäpplet, men i traditionell stil trampar han på en drake, onskans makt.

Strax innanför kyrkdörren stod en dopfunt av trä och vidare fanns i kyrkorummet en stor Kristusbild av trä - ett s.k. triumfkrusifix - samt en bild av trä föreställande S:t Olof trampande på en drake. De två sistnämnda inventarierna "blevo vid kyrkans raserande stående ute någon tid därefter och troligen förfarits".

Det äldsta föremålet, som finns bevarat från vår medeltidskyrka, är ett c:a 10 cm. högt, sexkantigt skrin av förgylld koppar med pyramidformigt lock. I detta 1300-tals kärl, ett s.k. Ciborium, förvarades det heliga nattvardsbrödet, oblaterna, mellan mässorna.

Under de många årens lopp förändrades kyrkans exteriör genom om- och tillbyggnader. Förutom det tidigare nämnda fönstret på sydväggen år 1674 tillkom senare sakristian i öster och vapenhuset utanför sydporten. Båda dessa tillbyggnader nämns redan 1706, men en utbyggnad av sakristian gjordes även 1756. Ny klockstapel säges ha byggts 1723, varför det troligen också fanns en tidigare. En mur av sten med port omgav kyrkan och kyrkogården.

Den äldsta kyrkklockan är från tiden före 1723. Den omgöts 1779 och fick större format. Den hänger idag i klockstapeln på skogskyrkogården i Bredgård. En andra klocka inköptes 1726, och den återfinnes idag som lillklocka bland de övriga klockorna i tornet i nya kyrkan. F.ö. hänvisas till Johan Mattssons artikel om klockorna i Ströms kyrkor i nr. 2, oktober 1991, av vårt medlemsblad.

En upprustning av kyrkans inre gjordes troligen 1759, då en andra läktare tillbyggdes för att bereda kyrkobesökarna bättre utrymme. Samma år inköptes en ny altarpupsats, den som nu står vid dopfunten i nya kyrkan. Vem mästaren är har man länge svävat i okunnighet om, men kyrkohistoriker Ingrid Telhammer (1923-1994) anger att det Jon Göransson Westman (1721-1800) från Väster-Tåsjö som är upphovsmannen till detta mästerverk. Han har bl.a. gjort altarpupsatsen i Harmångers kyrka, och den uppvisar i alla detaljer en så stor överensstämmelse med den i vår kyrka, att inget tvivel kan råda om mästaren. Vem som målat uppsatsen är däremot känt sedan länge. "Altartaflan är målad af Hr Eric Tideman". Rödöprostens son.

Kyrkan försågs också med bättre upplysning, då man genom en insamling skaffade pengar, så att man 1765 kunde köpa den lilla malmkronan, som också den finns i dagens kyrka.

I närmare 600 år fullgjorde kyrkan vid Vattudalens strand sin uppgift till församlingens belåtenhet. Med tiden hade den emellertid blivit allt för liten och trång och 1816 beslöt församlingen att bygga en ny.

År 1848, den nuvarande kyrkan stod färdig 1846, hölls den sista gudstjänsten i den gamla, och raseringen av den påbörjades genast. Redan 1847 hade klockstapeln rivits, och 1850 stod kyrkan utan tak, ty allt trävirke och all spik hade sålts på auktion, ja, t.o.m. en hel del av kyrkans handlingar och papper följde med i den försäljningen.

Auktion på själva kyrkan hölls 1853 och gav 6 riksdaler och 32 skillingar i utbyte. Kyrkmurarna blev stående kvar, och först 1885, sedan man genom kungligt brev 10/10 1884 fått vederbörligt tillstånd och beslut tagits av kyrkstämman, beslöts om definitiv rivning och uppstädning. Man hade vid uppförandet av nya kyrkan trott, att man skulle kunna använda stenen i den gamla. Stenens kvalitet var emellertid så dålig, att den i stället kom, sägs det, att användas vid ett ladugårdsbygge i närheten.

Rivningen av gamla kyrkan verkställdes och det så grundligt, att man efter ett antal år inte ens kunde ange dess exakta plats, och efter ytterligare några årtionden var det ingen som visste något om dess utseende.

Tack vare pastor Rickard Gothe, som i V.V.A:s * arkiv i Stockholm på 1920-talet fann en blyertsskiss från 1828, gjord av tecknaren Olof Ohlson, som följde med "kalfskinnsprästen" N.J. Ekdahl, kyrkoherde i Adolf Fredriks kyrka i Stockholm, på hans studieresor till Jämtlands kyrkor, har vi idag en någorlunda bild av vår första kyrka.

I dag är det endast den år 1942 resta minnesstenen på vår äldsta kyrkogård där nere vid den s.k. Kråkvågen som påminner oss om att där stod en gång i många år Ströms gamla, lilla stenkyrka.

Arne Rosenberg.

Källor:

Gunnar Berg: Ströms kyrkor.
Boel Almqvist: Jämtlands medeltidskyrkor.
Ingrid Telhammer: Artikel i F Å o F 1986.
Jämten 1926.
Bertil Eriksson: Ströms kyrkliga årsbok 1969, 1972, 1975.
Börje Rosén: Artikel i Ströms kyrkliga årsbok 1968.

* Vetenskaps-, vitterhets- och antikvarieakademien.

Minnessten över Ströms gamla kyrka.
Invigd 30 aug. 1942.

Från utgrävningarna 1968

Hans Holter, Strand
1901-1992

För rätt många år sedan besökte Ingrid Ronne-Björkqvist, Ström och Broaryd, sin släkting lärarinnan Hilma Mattsson här i Strömsund och fick av henne följande artikel om hennes lärartid i Ström. Uppsatsen speglar verkligen en gången tid i vår skolas historia.

NAGRA MINNEN FRÅN MIN TJÄNSTGÖRING I STROMS SKOLDISTRIKT.

Efter avlagd examen vid Härnösands småskoleseminarium år 1923 gällde det för mej att söka en plats, som inte låg så långt borta från min födelsebygd. Jag sökte plats inom Ströms skoldistrikt, där fem flyttande mindre folkskolelärartjänster utannonserats. Jag sökte anställning vid Stamåsen- Södra Öhn eventuellt någon av de andra tjänsterna. Mina medsökande, som voro infödda strömsbor, fick de bästa platserna, och jag erhöll plats vid Jerilvattnet- Västerkälens skola.

Vägen till Jerilvattnet gick över de branta Lövbergabackarna till Österkälven och därifrån på en 12 km. urusel skogsstig, som på höstarna var översvämmad av vatten, varför långa omvägar måste göras i skogen omkring pölarna. När jag slutligen lyckats klara mej fram till Jerilvattnet, så insåg jag, att några onödiga resor till Strömsund inte kunde komma ifråga. Jag blev helt isolerad i den lilla skogsbyn.

Skolsalen utgjordes av ett kök med en golvyta av 2,65 x 3,70 m². En förfärlig stank rådde i rummet, ty ingen reparation hade företa-

gits efter en gammal gubbe, som bott där och som flyttats till ålderdomshemmet i Tullingsås.

Min privata bostad var ett litet rum i övre våningen. Golvytan i rummet var 2,45 x 3,65 m². Då rummet var dåligt ombonat, var det hopplöst att kunna hålla kylan ute under stränga vintrar. En kväll hade jag eldat till sena kvällen samt plockat på mej massor av kläder och lagt en tjock päls på bädden. Att det blivit åtskilliga köldgrader i rummet under natten framgår av det enkla faktum, att vattenhinken var bottenfrusen på morgonen, fastän den stått i närheten av spisen.

Ingen postgång fanns till byn, utan posten hämtades i Strömsund, då någon av byborna hade ärende dit. Ingen besökte byn i onödan. Från skolrådet kom ingen på besök under de år jag tjänstgjorde där.

Skolan var flyttande mellan byarna Jerilvattnet- Västerkålen och Lia. I Västerkålen fanns det två gårdar. I den ena av dessa användes köket som skolsal. Möbleringen bestod av några skolbänkar samt två sängar, i vilka gårdens folk skulle sova om nätterna. Jag fick min plats i ett litet rum innanför köket. Gott om vägglöss fanns det där. Jag kunde inte låsa mitt rum, det fanns ingen nyckel, och när jag ibland gick ut, passade en del barn på att inspektera min luxuösa bostad!

I Lia var skolan inrymd i en liten ynklig stuga. Golvytan var 2,80 x 3,50 m². Min bostad var inhyrd i en annan gård. Vägen mellan gårdarna skottades aldrig på vintern. Många gånger fick jag pulsa i djup snö för att komma fram till skolhuset. I Lia var dock bostaden en smula bättre än på de två andra ställena.

Under min tjänstgöring i Lia fick jag besök av skolrådets ordförande och kassör, och de föreslog, att jag borde få förflyttning till Muråsens mindre folkskola. Den platsen låg ju betydligt centralare, fastän skolhuset, som var inhyrt i ett f.d. höns hus, var mörkt och dåligt ombonat. Vatten hämtades i ett landsvägsdike, och vid snösmältningen sköljdes en massa orenligheter ner i diket och gjorde vattnet odugligt.

Så till sist fick jag plats först i Tullingsås och sedan i Strömsund, och där var skolförhållandena fullt moderna, och jag skaffade mej en egen bostad.

Nu är jag pensionär och har det lugnt, men tankarna går ofta tillbaka till de sex långa besvärliga år, som jag tjänstgjorde i de flyttande mindre folkskolorna.

Hilma Mattsson (1898-1984)

Skogshemman till salu. 64

Gesom offentlig auktion, som förrättas i Ströms sockenstuga Lördagen den 11 Februari 1905 klockan 1 på dagen, kommer ett till den högstbjudande försäljas skogshemmanet No 2 om 1/11 mantal i Strand, Ströms socken, hvarest Zakris Tallqvist den 16 Oktober 1878 erhållit lugt-rt.

Hemmanet, som är beläget efter Ströms vattendal, 6 kilometer öfverför Ströms kyrka, har ett synnerligen vackert läge, 854 tunnland i areal, cirka hälften däraf är på vis-a är föredäld afverkningsrätt, det öfriga fritt till afverkning, med furu och granskog ganska bra bevuxet. Åhyggnader efter ortens sed i godt skick, har ett utmärkt bete och skogsleder. sått; har vinterföda 2 hästar, 6-8 kor samt 20 småfårearter. Årliga utskudet 3 tusen korn och 10 tusen potatis.

Utropen komma att ske i tre omgångar, nämligen:

1:o) Hemmanet säljes och födoråd undantages, hvilket blifvande kontrakt derom vid auktionen uppåses.

2:o) Hemmanet utropas att försälja utmärket och ingöras med vissa förändringar och rättigheter förbehålles.

3:o) Hemmanet försäljes sådant det nu befinner, att tillträdas efter öfverenskommelse.

Tre timmars pröfnings-tid efter skedd auktion förbehålles för antagande eller förkastande af buden.

Betalningsvillkoren tillkännagifvas vid utropen.

Spekulanter härå vände sig till Handlanden Herr A. Th. Selinder, Strömsund, som under tiden tillhandahåller karta, skiftes- och nödiga handlingar, och äfven lemna nödiga upplysningar. Strömsund och Strand den 12 Januari 1905.

Sven Persson,
enl. fullmakt.

275

Originalen till annonsen här intill har redaktionen fått låna av Ruth och Gunnar Svensson, Strand. Gunnar är f.ö. sonson till annonsören Sven Persson (1854-1932).

Den gulnade annonsen påminner oss om vissa förhållanden som rådde i början av seklet.

Det till försäljning utannonserade hemmanet, som ägdes av Zakris Tallqvist (1841-1910), var stort, 854 tunnland eller c:a 425 ha. Det talas i annonsen om såld avverkningsrätt, vilket denna tid var en inte alltför ovanlig företeelse, och innebar, att ett skogsbolag under ett antal år och vanligtvis för en billig penning köpt avverkningsrätten till skogen på ett hemman. Detta var naturligtvis en mycket tung börda att bära på för en tillträdande ny ägare, kanske äldste sonen på gården.

Fr.o.m. 1889 kunde avverkningsrättsavtal emellertid tecknas för högst 20 år. Tidigare var 50 år en mycket vanlig avtalsperiod.

Det talas vidare om födoråd, d.v.s. förbehåll för fri bostad, vedbrand, mjölk, potatis, spannmål m.m. Detta var denna tids pensionsförsäkring för den avträdande ägaren.

Resultatet av annonsen var att Björknäs AB köpte hemmanet 1905. Bolaget sålde 1906 hus och inägor till systrarna Bengta Kristina och Brita Kajsa Tallqvist. Gården har sedan bytt ägare ett antal gånger.

NYRIKEDOM

Under senare halvan av 1800-talet, då många skogsägare för några ynka tusenlappar sålde sina skogar eller avverkningsrätter under 50 år till skogsbolag, bodde i Hällvattnet en familj som hette Hellow. De hade också sålt sin skog och hade nu några tusenlappar, kanske 3-4, att glädja sig åt, ty så mycket pengar hade de naturligtvis aldrig tidigare hållit i sina händer.

För att inponera på grannarna och annat främmande, så lade frun i huset fem- och tiokronorssedlar på fönsterbräderna, och när man fick besök, så gick hon och plockade bland blomkrukorna och så sa hon: "Je väl sô lej på å sif all de henn pæningan sôm kastes å liig allstans!"

Ivan Nyström har berättat.

Strömsboken 1996
berättar om händelser och tilldragelser
i Ström året 1937 och kostar 95:- för
medlem + porto. Tidigare årgångar 40 kr.
pr. ex. Hela serien fr.o.m. 1995 600:-kr.

Varmt Tack
för den gångna sä-
songen, för allt
arbete och alla gå-
vor som kommit vår
förening till godo!

Föreningen Vill Ha
Nya Medlemmar
Skaffa en Du också
Årsavgift 75:- kr.
Postgiro 243 30-3

HEMBYGDSFONDEN
vid alla slag av
minnes- och hög-
tidsdagar
Postgiro 243 30-3

Vi Tar Tacksamt
emot alla de
gåvor till 1996 års
Lotteri och Lopp-
Marknad!

STRÖMSBONADEN
på väv kostar
550:- kr.
En uppskattad gåva
på födelsedagen
och
på julaftonen

Låt Oss Låna
Dina Fotografier
från
1930- och 1940-
talet till
kommande
STRÖMSBÖCKER

SLÄKTBÖCKERNA från 1944-1972 om Ströms byar och gårdar 25:- kr/ex.

SMÅSKRIFTER: Tunnbrödsbakning 30:- Ströms Vattudals utlopp och gamla
Ramsellevägen 30:- Gammellandsvägen Ström-Hammerdal-Häggenås-Lit av
Georg Hansson 30:- Kafé Tomten 25:- Ström i förvandling 25:- Minnes-
skrift om Hjalmar Strömer 10:- Vykort 5:- och 10:- kr.

KANSLIET är öppet måndag - fredag 08-12. Telefon: 0670-611232.

Vad mer om villan oss bedrager, blott den vår levnad lycklig gör!
(J.H. Kellgren)

Kalorier är godare än vitaminer!

Ströms hembygdsförening

Box 166

855 22 STRÖMSUND